

Posudek oponenta doktorské dizertační práce

Doktorandka: Mgr. Michaela VRÁŽELOVÁ, LL.M.

Název práce: Srovnání právních úprav ochrany přírody v České republice a Spolkové republice Německo v kontextu unijního práva

Anglický název práce:

The comparison of the legal regulations of nature conservation in the Czech Republic and in Germany in the context of the EU law

Datum zpracování (odevzdání) rukopisu: 30.9.2014

Text posudku:

I. Úvodem

Oponovaná doktorská dizertační práce Mgr. Michaely Vráželové, LL.M. (dále jen „uchazečka“ nebo „autorka“) se zabývá srovnáním právní úpravy ochrany přírody v českém a německém právu životního prostředí, to celé zasazeno do kontextu mezinárodního a evropského unijního práva. Dizertační práce byla plně podpořena z projektu Grantové agentury Univerzity Karlovy (GA UK č. 443411) a je jedním z výstupů projektu.

Dizertační práce o rozsahu 216 stran (bez povinných a obrazových příloh) je (včetně úvodu a závěru) přehledně a logicky rozčleněna do šesti částí, zpravidla dále dělených na kapitoly a podkapitoly.

II. Aktuálnost, náročnost a závažnost tématu

Je třeba ocenit výběr tématu autorčiny doktorské dizertační práce, a to jak z pohledu věcného, tak i právně-teoretického a jeho případných dopadů na změny stávající legislativy v oblasti ochrany přírody a krajiny. Autorka si vybrala srovnání vnitrostátní právní úpravy Česka a Německa. Německé právo bývá z historického pohledu často používáno v českém právním řádu jako určitý vzor, dizertační práce si kladla za cíl ukázat, zda to může být případ i pro oblast ochrany přírody a krajiny. Cílem této práce bylo představit právní úpravu ochrany přírody práva v České republice a Spolkové republice Německo a tyto vzájemně porovnat.

Téma je rovněž třeba vyzdvihnout z hlediska aktuálnosti, zejména z pohledu změn Německé spolkové ústavy a z pohledu České republiky, kdy se v oblasti ochrany přírody připravují značné změny v legislativě na úrovni zákonné. V tomto směru by mohla být právě německá právní úprava inspirací, k čemuž se autorka v úvodu a závěru práce také vyslovuje. Aktuálnost je třeba vyzdvihnout i z hlediska diskuze zahájené v rámci nové Evropské Komise, týkající se reformy evropského unijního práva v oblasti tzv. směrnic NATURA 2000.

Zvolené téma je z pohledu náročnosti středně náročné. Autorka zde musela prokázat rozsáhlé znalosti především z oblasti práva veřejného, a to obou srovnávaných zemí. Zvolené téma rovněž klade určité jazykové nároky na uchazečku, jelikož se jedná o oblast právní úpravy v jazykově odlišných zemích. Autorka čerpala hojně ze zahraniční literatury, pochopitelně především té německé doktrinární literatury a pochopitelně i pramenů práva. Na druhou stranu, v oblasti českého práva existuje dostatečné množství doktrinární literatury, zde tedy měla uchazečka práci na výzkumu poněkud usnadněnou.

Chtěl bych rovněž vyzdvihnout, že si autorka vybrala závažné téma, jakým právní úprava ochrany přírody a krajiny nesporně v současné době je. Závažnost spatřuji zejména u - v podstatě věčných - otázek střetu výkonu vlastnického práva, zejména ve zvláště chráněných územích, prováděného v soukromém zájmu, se zásadami a požadavky ochrany přírody, uplatňovanými ve veřejném zájmu. Těmto problémům se autorka v dizertační práci věnuje s patřičnou pozorností, zájmem a se znalostí věci.

III.K struktura a obsahu dizertační práce

Autorka po obecném úvodu práce představila vývoj ochrany přírody v oblasti mezinárodního práva a práva komunitárního, resp. unijního. V práci popisuje vybrané významné právní předpisy, jako jsou v oblasti mezinárodního práva Ramsarská úmluva, Bernská úmluva, Bonnská úmluva, Úmluva o biologické rozmanitosti, Úmluva CITES, Evropská úmluva o krajině, Úmluva o ochraně Alp, Rámcová úmluva o ochraně Karpat aj. Úmluvy jsou popsány sice velmi stručně a povrchně, avšak autorka vystihla vše podstatné.

Dále se uchazečka věnuje vývoji právní úpravy na úrovni vnitrostátního práva v ČR a Německu. Vychází přitom opět z již publikované literatury, vlastní přínos zde opět spatřuji minimální.

V oblasti evropského komunitárního, resp. unijního práva jsou podrobněji popsány zejména směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích a dále nové nařízení o prevenci a regulaci invazních nepůvodních druhů. V této části dizertační práce jsou uvedeny možnosti finanční podpory v oblasti ochrany přírody, což jsem osobně uvítal, neboť tomuto tématu nebývá v odborné literatuře věnována až tak velká pozornost. Autorka popisuje i konkrétní příklady realizovaných projektů v obou zemích.

V 3. části dizertační práce se uchazečka zabývá ochranou přírody v ústavních předpisech obou států. Dochází k závěru, že právní úprava je rozdílná, protože SRN je spolkovým státem. Problematika práva ochrany přírody je z důvodu změny spolkové Ústavy (*Grundgesetz*) velmi aktuálním tématem, nedávné změny Ústavy se týkaly i ochrany přírody. Jsou představeny

stručně i ústavní předpisy v České republice, zde autorka vychází z již publikované literatury a vlastní přínos je opět minimální.

Jádro práce tvoří část 4., obsahující popis a srovnání zákonné úpravy ochrany přírody, v SRN se jedná o Spolkový zákon o ochraně přírody (*Bundesnaturschutzgesetz*), který je v SRN účinný od roku 2010. V ČR platí zákon o ochraně přírody a krajiny z roku 1992. Pro srovnání byly vybrány stěžejní instituty, jako je obecná ochrana přírody, zvláštní ochrana přírody, druhová ochrana, úprava soustavy Natura 2000, či právní nástroje ochrany přírody. V této části práce je věnována pozornost i obecným zásadám ochrany přírody, které jsou v německém právu od změny Ústavy upraveny již i na úrovni zákona. S ohledem na skutečnost, že zásady nemají na české straně vhodný ekvivalent, se kterým by mohly být srovnány, jedná se o velmi zajímavý autorčin přínos.

V případě německého práva byla nejdříve představena situace na úrovni Spolku a poté na úrovni vybraných spolkových zemí (Bavorsko, Sasko). Souhlasím s výběrem těchto zemí, jedná se o spolkové země, které mají ve srovnání s jinými spolkovými zeměmi podobnou strukturu jako ČR, navíc přímo hraničí s ČR.

Dle mého názoru měla být v části 4. provedena hlubší komparace, zejména v těch podkapitolách, kde to je vzhledem k existenci institutů a nástrojů možné a vhodné. Takto je tato část práce poněkud uspěchaná.

V páté části následuje popis a rozbor relevantní judikatury Soudního dvora Evropské unie, která se týká Spolkové republiky Německo. V úvodu kapitoly jsou teoreticky popsány jednotlivé typy řízení před soudním dvorem, tento popis je doplněn konkrétními příklady rozhodovací praxe. Judikatura je poměrně četná, což potvrzuje, že transpozice evropských předpisů byla problematická i v SRN. Kapitola je rozdělena na obecnou část, na řízení o obou směrnících ve věci porušení Smlouvy, řízení o předběžné otázce a shrnutí judikatury. Autorka vycházela z již existující doktrinní literatury.

Závěr obsahuje konkrétní návrhy, zda a v případě, že je to možné, jakým způsobem a ve kterých oblastech je možno inspirovat se v českém právu německou právní úpravou. Zmíněny jsou i základní rozdíly v právní úpravě obou zkoumaných zemí, co se týká obecné ochrany přírody, zvláštní ochrany, druhové ochrany, právních nástrojů apod. Zaujme zejména autorčin závěr, pokud jde o inspirativnost zahraniční právní úpravy, kterým vyvrací jednu z tezí uvedených v úvodu dizertační práce. Dovolím si však s autorkou v jednom ze závěrů nesouhlasit, a to pokud jde o její tvrzení, že česká právní úprava nerozděluje na rozdíl od té německé, obecnou a zvláštní druhovou ochranu.

Pokud bych shrnul, autorka se věnuje ve své dizertační práci nejen popisu, ale zejména teoretické analýze a srovnání právních institutů, a to jak v právu českém a německém, tak i v kontextu s právem unijním a mezinárodním, které se snaží aktivně rozebírat a komentovat ve vzájemných souvislostech. Vlastní tvůrčí přístup autorky shledávám zejména v části čtvrté, která tvoří jádro celé práce. Autorka se v něm věnuje rozboru, srovnáním, úvahám a

komentářům (včetně postojů *de lege ferenda*) k vybraným právním i věcným problémům, přičemž se snaží i o tolik potřebnou komparaci.

IV. Formální stránka

Pokud jde o formální stránku dizertační práce, autorka nastudovala velké množství publikované odborné literatury, přičemž seznam použité literatury a dalších pramenů je zařazen v přílohách. Autorka musela pracovat s velkým množstvím pramenů, a to zejména v německém jazyce. Použité prameny cituje v poznámkách pod čarou, pravidelně a formálně správně. Práce je na dobré jazykové a grafické úrovni, snad pouze lze vytknout některé překlepy, které mohly být odstraněny v rámci korektur. Text dizertace je doplněn obrazovými přílohami, které zobrazují graficky vybraná chráněná území v České republice a v SRN, což obsah dizertační práce vhodně doplňuje a čtenář má tak možnost komplexního pohledu na věc.

V. Doporučení k obhajobě

Mgr. Michaela Vráželová, LL.M. ve svojí doktorské dizertační práci prokázala svoji odbornou způsobilost tak, jak to vyžadují české právní předpisy pro udělení titulu Ph.D., a to jak po formální, tak i po materiální stránce. Vypracovala dizertační práci, která se zabývá celou řadou zajímavých aspektů týkajících se práva ochrany přírody a krajiny. Je třeba vyzdvihnout, že autorka v celém textu projevovala své vlastní, často kritické názory. S mnoha z nich se osobně mohu ztotožnit. Celkově hodnotím uvedenou dizertační práci jako poměrně zdařilé vědecké dílo, které by mohlo být v některých svých částech přínosem k rozvoji práva životního prostředí.

Doktorskou dizertační práci Mgr. Michaely Vráželové, LL.M. doporučuji k ústní obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu dizertační práce.

V rámci ústní obhajoby doporučuji uchazečce se věnovat následujícím tématům:

- 1) Jak je v německém právu řešena zónace národních parků a zda jsou návštěvní řády národních parků závazné a pro koho?
- 2) Lze srovnat ustanovení § 301 českého trestního zákoníku s obdobnými trestnými činy v německé federální úpravě trestního práva na úseku ochrany přírody a krajiny? V čem spatřujete hlavní rozdíly, popř. shodu?
- 3) Zajímá mě Váš názor na způsob adaptace nového nařízení EU o prevenci a regulaci invazních nepůvodních druhů do českého práva.

V Rožtokách, dne 31.10.2014

Doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.
oponent